

'ภาคประชาชน'ปลุกชุมชน ปรับแผน'แลนด์มาร์คเจ้าพระยา'

● สักธิมกร์ เข็มทอง

ผ่านมาครบรอบ 1 ปี กับการผลักดัน "โครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา" หรือ "แลนด์มาร์คเจ้าพระยา" มูลค่าโครงการ 1.4 หมื่นล้านบาท ที่รัฐบาลคาดหวังเพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการเดินทาง เพราะนับตั้งแต่มีการประชุมคณะกรรมการโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา ครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 27 ก.พ. 2558 จวบจนถึงเวลานี้ ความคืบหน้าของ

7 เดือน คาดว่าจะดำเนินการประมูลจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการได้ในเดือนต.ค.นี้ และจะสามารถดำเนินโครงการได้แล้วเสร็จในปี 2561

ปลุกชุมชนรับทราบข้อมูล

สำหรับความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้คัดค้านและแสดงความวิตกต่อการดำเนินโครงการดังกล่าวที่จะมีผลกระทบต่างๆ ตามมานั้น ล่าสุด นายยศพล บุญสม ภูมิสถาปนิก ผู้ก่อตั้งกลุ่ม Friends of River (FOR) ได้เข้าพบและยื่นประเด็นที่กังวลและข้อเสนอแนะการศึกษาและออกแบบโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา

ของข้อมูลเพื่อส่งต่อให้รัฐบาลในสิ่งที่ชุมชนต้องการเสนอ หากมีการลงพื้นที่ ซึ่งจะทำให้รัฐตระหนักว่าหากทำอะไรใหม่ของรัฐอย่างเดียวยังคงไม่พอ เราต้องมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น และมีการพูดคุยกันถึงข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนกัน เชื่อว่าจะไปสู่ข้อสรุปที่ดีได้"

ตั้งข้อทักท้วงเพื่อความโปร่งใส

นอกจากนี้ นายยศพล มอสด้านการติดต่อว่า หากรัฐบาลยังคิดที่จะดำเนินการโครงการต่อไป เชื่อว่าจะเดินทางไปถึงทางตัน เพราะผลรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) ซึ่งอาจจะไม่ผ่านการ

พิจารณาได้ ชุมชนก็อาจจะลุกขึ้นมาต่อต้านหรือฟ้องร้องศาลปกครองให้ยุติโครงการก็อาจจะเป็นไปได้

"การตั้งที่ปรึกษาโครงการขึ้นมา โดยมาจากหน่วยงานมหาวิทยาลัย ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามจะหาทางออกจากสถานการณ์ตรงนี้ เพื่อให้มีการศึกษาก่อน ผมมองว่าเป็นข้อดี จะได้นำข้อเท็จจริงมาถกกันเสีย จากการศึกษาของนักวิชาการที่รับเป็นที่ปรึกษาโครงการ สังคมก็จะได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน แต่เราก็จะต้องกดดันต่อ เพื่อให้ภาววิชาการที่รับงานนี้ ทำงานหน้าที่เป็นกลาง ต้องไม่ทำตามใจ ยึดหลักวิชาการ

ยื่นข้อทักท้วงที่ปรึกษาโครงการ

เมื่อวันที่ 23 ก.พ.ที่ผ่านมา นายยศพล ในฐานะผู้ก่อตั้งกลุ่ม FOR ได้เข้าพบเพื่อยื่นประเด็นที่ทักท้วงและข้อเสนอแนะโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา ต่อ นายสุวัชรวิทย์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. ระยะเวลาศึกษาฝั่งแม่บทและออกแบบรายละเอียดโครงการ ภายใน 7 เดือน น้อยเกินไป 2. รูปแบบโครงการที่ภาครัฐนำเสนอ มีภาวะการละเมิดกฎหมายหลายฉบับ อาทิเช่น กฎหมายผังเมือง กฎหมายสิ่งแวดล้อมและสิทธิพลเมือง ซึ่งอาจนำไปสู่การฟ้องร้องตามกฎหมาย 3. ความโปร่งใสของแนวทางการดำเนินงาน เนื่องจากระยะเวลาที่กระชั้นชิด ประกอบกับการใช้งบประมาณจำนวนมาก อาจส่งผล

ให้เกิดการเอื้อประโยชน์ และมีความไม่เป็นธรรมในการใช้งบประมาณต่อโครงการนี้

4. หากมีการก่อสร้างทางเลียบริมน้ำเจ้าพระยาจริง จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในทางน้ำ ภูมิทัศน์ อุทกศาสตร์วิถีชีวิต ซึ่งรวมไปถึงการสร้างทัศนียภาพให้กับแม่น้ำเจ้าพระยา อันเป็นมรดกของชาติโดยไม่มีความคุ้มค่า

และ 5. ร่างขอบเขตงาน (Term of Reference) ไม่เปิดช่องทางให้มีการปรับแก้ หากศึกษาแล้วพบว่าโครงการก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและภาคส่วนอื่นของประเทศ ร่างขอบเขตงานดังกล่าวมุ่งเน้นการศึกษา เพื่อสนับสนุนการสร้างโครงการเพียงอย่างเดียว ไม่มีการชวนสังคมตั้งคำถามเพื่อตอบโต้การพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำ ผิดเจตนารมณ์การสร้างพื้นที่สาธารณะอย่างยั่งยืน

จากการลงพื้นที่ ได้ข้อสังเกตว่า อาจไม่จำเป็นต้อง สร้างทางเลียบริมน้ำ ทั้ง 14 กิโลเมตร

● ยศพล บุญสม

โครงการริเริ่มชัดเจนขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ หลัง พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประธานกรรมการอำนวยการโครงการดังกล่าว ได้ร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงความคืบหน้าโครงการ และมีการอนุมัติงบประมาณในการจ้างที่ปรึกษา และประชาสัมพันธ์โครงการ รวมทั้งมีการจ้างโดยวิธีตกลง

โดยได้เชิญตัวแทนจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เข้ามาเป็นที่ปรึกษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น นายภัทรธิดา ทรพรานนท์ รองปลัดกรุงเทพมหานคร ระบุว่า คณะกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา ได้มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินการสำรวจชุมชนริมฝั่งเจ้าพระยาที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการ ซึ่งจะต้องพิจารณาจัดพื้นที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ชุมชนที่ถูกละเลยและได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ ผลสำรวจเบื้องต้นมีบ้านเรือนรกร้างจำนวน 256 หลังคาเรือน โดยทางที่ปรึกษาโครงการจะใช้เวลาในการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และจัดทำแม่บท เป็นระยะเวลา

ยื่นหนังสือ นายยศพล บุญสม (ขวา) ได้เข้าพบ นายสุวัชรวิทย์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ทางสถาบันได้ส่งตัวแทนเข้ามาทำการศึกษาฝั่งแม่บทและออกแบบรายละเอียดโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา

ระยะทาง 14 กิโลเมตร (กม.) ต่อ นายสุวัชรวิทย์ สุวรรณสวัสดิ์ อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ทางสถาบันได้ส่งตัวแทนเข้ามาทำการศึกษาฝั่งแม่บทและออกแบบรายละเอียดโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา ได้ร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงความคืบหน้าโครงการ และมีการอนุมัติงบประมาณในการจ้างที่ปรึกษา และประชาสัมพันธ์โครงการ รวมทั้งมีการจ้างโดยวิธีตกลง

โดยได้เชิญตัวแทนจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เข้ามาเป็นที่ปรึกษา ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น นายภัทรธิดา ทรพรานนท์ รองปลัดกรุงเทพมหานคร ระบุว่า คณะกรรมการอำนวยการโครงการพัฒนาริมฝั่งน้ำเจ้าพระยา ได้มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินการสำรวจชุมชนริมฝั่งเจ้าพระยาที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการ ซึ่งจะต้องพิจารณาจัดพื้นที่อยู่อาศัยใหม่ให้แก่ชุมชนที่ถูกละเลยและได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการ ผลสำรวจเบื้องต้นมีบ้านเรือนรกร้างจำนวน 256 หลังคาเรือน โดยทางที่ปรึกษาโครงการจะใช้เวลาในการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และจัดทำแม่บท เป็นระยะเวลา

ไม่จำเป็นต้องสร้างทั้งหมดตามแบบ

ด้าน น.ส.สุพิชชา ไตรวิชัย หัวหน้าภาคสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มองว่า การออกแบบในลักษณะร่วมแบบตายตัวตลอด 14 กิโลเมตร เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากมาก ควรที่จะชะลอโครงการ แล้วทำการศึกษาให้มีความชัดเจนก่อน แต่ก็ต้องขมกับแนวคิดของรัฐบาลในการเปิดพื้นที่สาธารณะริมน้ำในไทย เพราะยุคปัจจุบันจะเห็นพื้นที่ริมน้ำส่วนใหญ่เจ้าของจะเป็นเอกชนเสียมาก แต่การจะสร้างสิ่งก่อสร้างสาธารณะจะต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในที่นี้ก็คือชุมชนที่อยู่ริมน้ำเจ้าพระยา

"ในความเป็นจริงควรจะใช้พื้นที่ที่เป็นของรัฐในการก่อสร้างจึงจะเหมาะสมกว่า และหากมององค์ประกอบรวม ควรที่จะสร้างเป็นจุดๆ หนึ่ง มีถนนเชื่อมจากชุมชนเข้ามา ไม่จำเป็นต้องสร้างยาวตลอดฝั่ง บ้านเราไม่ใช่แบบในยุโรป แบบในกรุงปารีส ที่มีถนนเลียบริมน้ำเช่นสกายวอล์ค"

ส่วนเรื่องการเร่งดำเนินการครั้งล่าสุดนี้ มองว่า รัฐบาลคงต้องการให้มีเม็ดเงินไปหมุนเศรษฐกิจ หากไม่มีการดำเนินการใหญ่เงินก็จะไม่ลงมาถึงระดับฐานล่าง แต่มองอีกแง่ก็เป็นการลงทุนที่ได้ไม่คุ้มเสียหรือไม่ เพราะต้องแลกกับวิถีริมน้ำที่ร่อยหรอไป และรูปแบบของโครงสร้างไม่ได้มีความอ่อนนุ่มกับบริบทของแม่น้ำ ออกไปทางถนนมากกว่าเป็นทางเดินหรือทางจักรยาน

ที่สำคัญควรเปลี่ยนที่อาร์ม มีการศึกษาวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งและเข้าใจบริบทความอ่อนไหวของสังคมมากกว่านี้ นอกจากนั้นสิ่งสำคัญคือการทำความเข้าใจหรือถามความเห็นชาวชุมชนต่างๆ ที่ดูเหมือนจะไม่มีความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นนั้นไม่ใช่แค่ ยกตัวอย่าง คนมา 40 คน แล้วบอกว่านี่คือประชาชาติ ต้องเป็นการพูดคุยร่วมกัน เพื่อดูว่าถ้าเขาเสียตรงไหน แล้วเขาจะได้อะไรบ้าง

ที่สร้างที่สวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าปลีก อีกทั้งห้ามให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้